

ח' בטבת תשפ"ב
12 בדצמבר 2021

כתיבת תעודות לתלמידים עם מוגבלויות הזכאים לשירותי חינוך מיוחדים

מסמך זה מתייחס לכתיבת תעודות (גיליונות הערכה) במהלך שנת הלימודים ובסיומה, לתלמידים¹ עם מוגבלויות, ברצף הגילים, הזכאים לשירותי חינוך מיוחדים ולומדים:

- בכיתה לחינוך רגיל
- בכיתת חינוך מיוחד בבית ספר לחינוך רגיל
- בבית ספר לחינוך מיוחד

למרות האמור לעיל, מסמך זה יכול לסייע גם בכתיבת תעודות והערכות לכלל התלמידים.

המסמך משמש כלי פדגוגי ונועד לסייע בכתיבת תעודות תוך התייחסות מכבדת לתלמיד, באופן המשקף נאמנה את הישגיו ביעדים הייחודיים שהוצבו לו ובהישגים הנדרשים בתוכניות הלימודים של שכבת הגיל, ושומר על זכותו לפרטיות בנוגע לזכאותו לשירותי חינוך מיוחדים. ברוח תפיסה זו, המסמך כולל עקרונות, תבחינים ודוגמאות לניסוח הערכה מילולית בתחומים שונים ובמנעד רחב של רמות תפקוד. העקרונות המוצגים במסמך זה הם כלליים, ויש להתאימם לתעודות ולמסמכי הערכה ברוח בית הספר ותרבותו.

נושאים במסמך:

- א. מהות התעודה
  - ב. מבנה התעודה
  - ג. מתן ציונים והערכות
  - ד. מבנה ההערכה המילולית
  - ה. חלוקת התעודה לתלמידים
- ו. נספחים: דוגמאות לתבחינים ולהיגדים לכתיבת הערכה מילולית בתעודה בתחומים: מקצועות רבי-מלל, שפת אם, מתמטיקה, תחום התנהגותי-חברתי-רגשי ותלמידאות.

¹ לשון זכר מייצגת את כל המגדרים

הנחיות לכתיבת תעודה בבית הספר היסודי והעל - יסודי לתלמידים הזכאים לשירותי חינוך מיוחדים

תהליכי הערכה לתלמידים הזכאים לשירותי חינוך מיוחדים, לרבות כתיבת תעודות, מתקיימים בהלימה מרבית לתהליכים אלו בחינוך הרגיל. בהתאם לכך, תהיה התעודה דומה לתעודה בחינוך הרגיל מבחינת מהות, מטרות ומבנה.

לעיתים נעשים שינויים בתהליכי הערכה בהתאם לתפקוד התלמידים ולצורכיהם, אשר משפיעים על התכנים, היקפם ומידת מורכבותם. על התעודה לתת ביטוי לכך כפי שיוסבר בהמשך.

א. מהות התעודה

- ביטוי של מצבו הלימודי, ההתנהגותי, החברתי והרגשי של התלמיד.
- שיקוף של הידע והמיומנויות שנרכשו בתהליכי ההוראה והלמידה, לתלמיד ולהוריו.
- שיקוף של הישגי התלמיד בהשוואה להישגים הנדרשים על פי תוכניות הלימודים במערכת החינוך, ובהתאם להתקדמות התלמיד ביעדים המותאמים לו, תוך שמירה על האיזון ביניהם.
- שיקוף של הישגי התלמיד בהשוואה לבני הכיתה/שכבת הגיל.

ב. מבנה התעודה

יש להשתמש במסמך התעודה הניתן לכלל התלמידים בבית הספר, בהתאם לשכבת הגיל. בתעודה יש להתייחס להיבטים האלה:

- הערכות בתחום הלימודי, ההתנהגותי, החברתי והרגשי.
- פירוט תחומי דעת, נושאים ומיומנויות שנלמדו.
- פירוט תחומי הכנה לחיים שנלמדו בהתאם לתוכניות החינוך המיוחד.
- התייחסות ליעדים מתוך התוכנית האישית של התלמיד - בהתאם לשיקולי הצוות החינוכי, כחלק מהערכה מילולית כללית בתעודה וללא ציון העובדה שהיעדים נלקחו מתוך התוכנית האישית. (ככלל, הערכת יעדי התוכניות האישיות היא חלק מבקרת יישום התוכניות עצמן באופן קבוע ושוטף לאורך שנת הלימודים).
- הטיפולים שמקבל התלמיד ממקצועות הבריאות או הטיפול באומנויות והערכת ההתקדמות של התלמיד במסגרת הטיפולים שהוא מקבל, יצוינו ויפורטו בתוכנית האישית בלבד.
- אין להוסיף לתעודה נספחים מלבד לתעודה עצמה.
- אין לציין במקום כלשהו בתעודה שהתלמיד מקבל שירותי חינוך מיוחדים/לומד בכיתה חינוך מיוחד/לומד בתוכנית אישית/לומד בתוכנית מותאמת וכו'.

ג. מתן הערכות וציונים

ההערכה הנכתבת בתעודה צריכה לשקף היבטים מגוונים של היכולות של התלמיד, ולהתבסס על מגוון רחב של משימות הערכה, בכללן משימות הערכה חלופיות, ואין לבסס אותה רק על ממצאי מבחנים. בכיתות הנמוכות מומלץ לכתוב הערכות מילוליות תיאוריות ולא ציונים. הערכות לתלמידים עם מוגבלויות נועדו לשקף את הישגי התלמידים בהתאם להישגים הנדרשים בתוכנית הלימודים הרגילה וליעדים בתוכנית האישית שלהם.

- **במעבר משנה לשנה ובמעברים בין חטיבות הגיל** – חשוב לדייק בהעברת המידע הנמסר בתעודה למסגרת הקולטת, כדי לאפשר המשך מתן מענה מותאם בהתאם לצורכי התלמיד ולמאפייני התפקוד שלו.
- **בחטיבה העליונה** נפתחת בפני תלמידים עם צרכים מיוחדים, כשאר בני גילם, האפשרות לבחור מגמת לימוד ולגשת לבחינות הבגרות.
- **כהכנה לשנת המעבר מחטיבת הביניים לחטיבה העליונה** יש לאפשר לתלמידים עם מוגבלויות ולעודד אותם להיבחן ככל האפשר במבחנים הניתנים לשאר תלמידי הכיתה, בד בבד עם מתן התאמות בדרכי היבחנות בהתאם להתאמות שנקבעו לתלמיד, כדי שהציון בתעודה ישקף נאמנה את ידיעות התלמיד לקראת המשך לימודיו בחטיבה העליונה וכדי שאפשר יהיה לעמוד על הפער בין רמת ההישגים של התלמיד לבין רמת ההישגים המצופה מבני גילו.

להלן הנחיות למתן ציונים והערכות בהתאם לסוג המסגרת החינוכית:

סוג המסגרת	הנחיות
כיתה לחינוך רגיל	<ul style="list-style-type: none"> - ההערכה המילולית והציון בתעודה יינתן על פי מגוון משימות הערכה ומבחנים. - אם נבחן <u>התלמיד</u> בבחינה הזוהה לשכבת הגיל עם התאמות בהיבחנות אשר נקבעו לו, ייעשה שקלול הציון לתעודה בהתאם לשקלול שנעשה לגבי כלל התלמידים <u>בכיתה</u>, ולא תירשם הערה מיוחדת בתעודה. - אם התלמיד נבחן בבחינה אישית או במשימות הערכה אישיות לו בלבד, בשונה משאר תלמידי הכיתה מבחינת תוכן, היקף או רמת מורכבות, יינתן הציון בהתאם להישגיו במשימות ההערכה שקיבל, ולצידו תיכתב הערכה מילולית על אודות רמת הביצוע של התלמיד באחד או יותר מהתבחינים האלה: פירוט התכנים והמיומנויות, היקף התכנים והמיומנויות ורמת מורכבותם. - על ההערכה המילולית לשקף נאמנה פער אפשרי בין ציון גבוה שיינתן לתלמיד לבין העובדה שידיעותיו חלקיות או מועטות בהשוואה לבני גילו (ראו סעיף ה': עקרונות וכלי עזר לכתובת הערכה מילולית בתעודה בתחומים: שפה, מקצועות רבימלל ומתמטיקה).
כיתה חינוך מיוחד בבית ספר לחינוך רגיל	<ul style="list-style-type: none"> - ההערכה המילולית והציון בתעודה יינתן על פי מגוון משימות הערכה ומבחנים. - אם נבחנה <u>הכיתה</u> בבחינה הזוהה לשכבת הגיל עם התאמות בהיבחנות אשר נקבעו לתלמידים, ייעשה שקלול הציון לתעודה בהתאם לשקלול שנעשה לגבי כלל התלמידים <u>בשכבת הגיל</u>, ולא תירשם הערה מיוחדת בתעודה. - אם כלל תלמידי הכיתה או יחידים בתוכה נבחנו בבחינה או במשימת הערכה אישית להם בלבד, בשונה משאר תלמידי שכבת הגיל מבחינת תוכן, היקף או רמת מורכבות, יינתן הציון בהתאם להישגיהם במשימות ההערכה שקיבלו, ולצידו תיכתב הערכה מילולית המתייחסת לרמת הביצוע של התלמיד באחד או יותר מהתבחינים האלה: פירוט התכנים והמיומנויות, היקף התכנים והמיומנויות ורמת מורכבותם.

הנחיות	סוג המסגרת
<ul style="list-style-type: none"> - על ההערכה המילולית לשקף נאמנה פער אפשרי בין ציון גבוה שיינתן לתלמיד לבין העובדה שידיעותיו חלקיות או מועטות בהשוואה לבני גילו (ראו סעיף ה': עקרונות וכלי עזר לכתיבת הערכה מילולית בתעודה בתחומים: שפה, מקצועות רבימלל ומתמטיקה). 	
<ul style="list-style-type: none"> - תעודות יחולקו לתלמידים לפחות פעמיים בשנה. - התעודות יישאו אופי דומה ככל האפשר לתעודות בחינוך הרגיל. - יש לציין בתעודה את תפקוד התלמיד, התקדמותו והישגיו בכל המקצועות והנושאים שנלמדו בכיתה. - אם בשל קשיים רבים ומורכבות משמעותית בתפקוד התלמיד הוא למד נושאים מעטים ומתקשה להתקדם, יש לכתוב הערכה מכבדת ככל האפשר, המתארת את הנושאים שלמד ואת אופן התפקוד שלו בשיעורים אלו. - ההערכה המילולית תתייחס לרמת הביצוע של התלמיד באחד או יותר מהתבחינים האלה: פירוט התכנים והמיומנויות, היקף התכנים והמיומנויות ורמת מורכבותם (ראו סעיף ה': עקרונות וכלי עזר לכתיבת הערכה מילולית בתעודה בתחומים: שפה, מקצועות רבימלל ומתמטיקה). 	בית ספר לחינוך מיוחד

ד. מבנה ההערכה המילולית

ההערכות המילוליות בתעודה יכללו התייחסות תכנים ולמיומנויות בתחומי הדעת השונים. ההיגדים ישקפו במדויק את רמת הביצוע של התלמיד, לפי התבחינים האלה:

- פירוט התכנים והמיומנויות
- היקף התכנים והמיומנויות
- רמת המורכבות של התכנים והמיומנויות

בהערכה המילולית יש לתאר את נקודות החוזק של התלמיד ואת התקדמותו. כמו כן חשוב לתאר את הקשיים של התלמיד, אך לנסחם כיעד לתרגול וללמידה, בניסוח מדויק של המיומנות/הנושאים שעל התלמיד לתרגל. מומלץ להימנע משימוש במונחים כגון: מתקשה ב..., שאינם משקפים את מה שביכולתו של התלמיד לבצע ואינם מעניקים משוב מקדם למידה.

ה. חלוקת התעודה לתלמידים

- חלוקת התעודות תלויה בשיח עם התלמיד הכולל הערכה עצמית של התלמיד בהתאם ליכולתו על אודות התקדמותו, משוב של המורה על התקדמותו בציון נקודות חוזק, הבהרת הכתוב בתעודה ומשמעותו ושיח על אודות יעדים להמשך.
- להורים יינתן הסבר על אודות התעודה, בעל פה או בכתב, בהבהרת מהות הציונים וההערכות המילוליות, לרבות הערכות הנכתבות על אודות ציון הניתן על חומר השונה משאר תלמידי הכיתה או השכבה.
- יש לציין בשיח עם התלמיד ועם ההורים יעדים שבהם התלמיד יכול וצריך להתקדם, ככל שמתאפשר בהתאם למוגבלות ולרמת התפקוד שלו, בד בבד עם הגדרת היעדים על ידי המורים והתלמיד. כמו כן מומלץ לתעד את תהליכי השיח והמשוב על התעודה.

ו. נספחים: דוגמאות לתבחינים והיגדים לכתובת הערכה מילולית בתעודה בתחומים: מקצועות רבי־מלל, שפת אם, מתמטיקה, תחום התנהגותי, חברתי, רגשי ותלמידאות.

נספח 1: כתיבת הערכה מילולית במקצועות רבי-מלל

הערכה במקצועות רבי-מלל תציין את תפקוד התלמיד בחומר הנלמד באותו מקצוע ללא קשר לרמת התפקוד שלו בקריאה ובכתיבה. התאמות כגון הקראה או הכתבת תשובות לבוחן במקצועות רבי-מלל (שאינם שפת אם), אינן פוגעות במהות הנבדקת (שליטה בתכנים ובמיומנויות), ולכן לא ישפיעו על מתן הציון ולא יצוינו בהערכה המילולית. התייחסות למרכיבי הקריאה והכתיבה תופיע בהערכה מילולית נפרדת בתחומי השפה כמפורט בהמשך. ההערכה המילולית תכתב לצד הציון המספרי אם יש, ותפרט את רמת הביצוע של התלמיד בחומר הנלמד, בד בבד עם ציון השינויים שנעשו במבחן או במשימה.

להלן דוגמאות לתבחינים ולהיגדים של הערכה במקצועות רבי-מלל:

רכיבי הלמידה	תבחינים	רמת הביצוע	היגדים להערכה
ידע	היקף התכנים	כל הנושאים/מרבית הנושאים/חלק מהנושאים/ נושאים מרכזיים	<ul style="list-style-type: none"> - למדת את כל הנושאים - למדת את מרבית הנושאים - למדת חלק מהנושאים - למדת נושאים עיקריים
	פירוט התכנים		<ul style="list-style-type: none"> - למדת את הנושאים האלה מתוך תוכנית הלימודים...
	רמת המורכבות של התכנים	בסיסי/מופשט	<ul style="list-style-type: none"> - למדת את הנושאים/המושגים הבסיסיים/העיקריים
מיומנויות קוגניטיביות	הצגת הידע	באופן בסיסי/ באופן חלקי/ באופן מלא	<ul style="list-style-type: none"> - מבטא ידע במילים שלך - מסביר ידע - ממציא פרשנויות לידע - בונה מודל לידע - מייצג ידע בדרכים מגוונות - מתאר נקודות מבט שונות על ידע

היגדים להערכה	רמת הביצוע	תבחינים	רכיבי הלמידה
<ul style="list-style-type: none"> - מפרק ידע לגורמים ומאחד לתמונה שלמה - מיישם ידע במכלול עשיר ורלוונטי - מיישם ידע בהקשרים חדשים - מספק דוגמה, עורך השוואה, הבחנה - מבצע הכללה מפרטי ידע - חוזה תוצאות/השלכות של ידע 	<ul style="list-style-type: none"> באופן בסיסי/ באופן חלקי/ באופן מלא 	<ul style="list-style-type: none"> פעולה על ידע ועם ידע 	
<ul style="list-style-type: none"> - מצדיק ומנמק ידע - מגלה בעיות או מתחים בידע - שואל שאלות על ידע - חושף הנחות יסוד של ידע - מנסח ידע סותר לידע - יוצר ידע על בסיס ידע 	<ul style="list-style-type: none"> באופן בסיסי/ באופן חלקי/ באופן מלא 	<ul style="list-style-type: none"> ביקורת ויצירת ידע 	

נספח 2: כתיבת הערכה מילולית בתחומי השפה בבית הספר היסודי והעליסודי

רכיבי ההערכה בשפת אם שייכים לתחומי השפה בתוכנית הלימודים. ההערכה המילולית תיכתב לצד הציון המספרי, אם יש.

להלן דוגמאות לתבחינים ולהיגדים של הערכה בשפת אם:

תחומי שפה	תבחינים	היגדים להערכה
האזנה ודיבור/ הבעה בעל פה	<ul style="list-style-type: none"> - היענות לתקשורת - יוזמה לתקשורת - האזנה לדברי הזולת - השתתפות בשיח ודיון - הקפדה על כללי השיח - הבעת דעה וביקורת/הצגת טיעון 	<ul style="list-style-type: none"> אתה... - מאזין ב... לדברי הזולת - מגיב לדברי הזולת בקצרה/באופן ברור וענייני - משתתף בשיחות ובדיונים מיוזמתך/כשפונים אליך - מקפיד על כללי השיח - מביע דעה/ביקורת/מציג טיעון
דוגמאות להיגד מתכלל:		
<ul style="list-style-type: none"> - אתה מאזין ב... לדברי הזולת ומשתתף בשיחות כאשר פונים אליך. חשוב שתנסה להשתתף בשיחה מיוזמתך. - אתה מציג טיעון במשפט קצר ופשוט. חשוב שתרחיב את הטיעון ותשתמש בנימוקים. 		
קריאה והבנה	<ul style="list-style-type: none"> - מאפייני הטקסט - קצב קריאה - דיוק בקריאה 	<ul style="list-style-type: none"> - אתה קורא טקסט... (מאפייני הטקסט הנקרא) פשוט/מורכב קצר/ארוך מנוקד/מנוקד חלקית/לא מנוקד מוכר/לא מוכר מידעי, ספרותי, תקשורתי, מפעיל - אתה קורא טקסט... (שטף) באופן שוטף/לרוב באופן שוטף/בקריאה מצרפת - אתה... (דיוק)

תחומי שפה	תבחינים	היגדים להערכה
		מדויק בקריאה/לרוב מדויק/משתדל לדויק
דוגמה להיגד מתכלל (קריאה):		
אתה קורא טקסט פשוט, קצר ומנוקד באופן שוטף, לרוב מדויק בקריאה. עליך לתרגל קריאת טקסטים ללא ניקוד.		
הבנת הנקרא/הבנת טקסט מושמע*	- הבנת משמעות גלויה/מסר גלוי - הבנת המשתמע/מסר סמוי - יישום וביקורת	אתה... - מבין את המסר הגלוי/ - מבין את המסר הסמוי (מפרש ומסיק מסקנות) - אתה מביע דעה וביקורת ביחס לטקסט/מבין את כוונות הכותב/ביטויים/דימויים
דוגמה להיגד מתכלל (הבנת הנקרא):		
אתה מבין את התוכן הגלוי בטקסט ספרותי. עליך לנסות להביע דעה וביקורת ביחס לטקסט שקראת.		
דוגמה להיגד מתכלל (הבנת הנשמע):		
אתה מבין את המסר הגלוי בטקסט המושמע ומשיב נכונה לשאלות תוכן גלוי ואיתור פרטים. עליך ללמוד לזהות את הקשר בין סיבה לבין ותוצאה.		
כתיבה	- מאפייני הטקסט (סוגה, אורך, מרכבות, רמת פירוט)	אתה כותב... - טקסט פשוט/מורכב, קצר/ארוך - תשובה לשאלה על פי תבנית/באופן תמציתי/בפירוט - סיפור, חוויה, אירוע/דיווח על תהליך/תיאור והסבר/ הוראות/ תמצית וסיכום/ הבעת דעה וטיעון/רפלקציה באופן תמציתי/ בפירוט אתה... - מציג את התוכן/מציג רעיונות באופן ברור/ מדויק/ בפירוט/ בקצרה אתה...
	- תוכן - מבנה	

היגדים להערכה	תבחינים	תחומי שפה
<ul style="list-style-type: none"> - כותב במבנה המתאים לסוג הטקסט/נעזר בתבנית לכתובת הטקסט אתה... - כותב/משתדל לכתוב לפי כללי הדקדוק והתחביר אתה... - קורא את תוצרי הכתיבה שלך בודק את תוצרי הכתיבה שלך/משכתב ומתקן את הטקסט שכתבת 	<ul style="list-style-type: none"> - לשון - הערכת תוצר הכתיבה 	
דוגמה להיגד מתכלל: אתה כותב באופן ברור/בעזרת מחשב תשובה קצרה לשאלה/סיכום קצר במבנה מתאים, ומשתדל לכתוב לפי כללי הדקדוק. עליך לקרוא את הטקסט שכתבת ולתקן במידת הצורך.		
<ul style="list-style-type: none"> אתה ... - מכיר/מבין את הנושא הנלמד (אוצר מילים, מערכת הצורות/דקדוק, תחביר וכיו"ב) אתה ... - משתמש נכון/משתדל להשתמש באוצר מילים ובכללי הדקדוק והתחביר בשיח דבור ובכתיבה 	<ul style="list-style-type: none"> - היכרות עם חוקי הלשון (דקדוק ותחביר/אוצר מילים) - שימוש בחוקי הלשון 	ידע לשוני
דוגמאות להיגד מתכלל: - אתה מכיר פעלים פשוטים, ומשלב אותם במשפטים דבורים בצורה נכונה. - אתה מנתח פעלים בבניין קל על פי שורש, זמן וגוף. עליך לנתח פעלים בבניינים נוספים שנלמדו.		
<ul style="list-style-type: none"> אתה ... - נהנה לקרוא.../להקשיב ל... - יודע לאפיין את דמות הגיבור - עוקב אחר התפתחות העלילה - מבין את המסר בסיפור/רעיון מרכזי 	<ul style="list-style-type: none"> - הנאה והנעה לקריאה - הבנת המסרים/הרעיונות המרכזיים, זיהוי הדמויות בסיפור/מעקב אחר רצף העלילה 	ספרות

היגדים להערכה	תבחינים	תחומי שפה
<ul style="list-style-type: none"> - שולט במושגים ספרותיים כגון: משל-נמשל, דימוי, מטפורה בטקסטים... - קצרים/ארוכים - פשוטים/מורכבים - מסוגים שונים (כגון: סיפור הרפתקאות, סיפור עם, משל, שיר, מחזה) 	<ul style="list-style-type: none"> - מאפייני הטקסט (אורך, מרכבות, סוגה) 	
<p style="text-align: center;">דוגמאות להיגד מתכלל:</p> <ul style="list-style-type: none"> - אתה נהנה להקשיב לסיפורי הרפתקאות קצרים, יודע לתאר את הגיבורים המרכזיים בסיפור ועוקב אחר התפתחות העלילה. - אתה מבין את המסר העיקרי בסיפורים קצרים. עליך להתמקד בזיהוי ובהבנה של דימויים ומטפורות בסיפור. 		

נספח 3: כתיבת הערכה מילולית במקצוע מתמטיקה בבית הספר היסודי והעל

יסודי

ההערכה המילולית במתמטיקה היא על אודות תכנים ומיומנויות הנלמדים בתוכנית הלימודים, וכן ליישום ולביצוע בתכנים אלו. ההערכה המילולית תיכתב לצד הציון המספרי אם יש.

להלן דוגמאות לתבחינים ולהיגדים של הערכה במתמטיקה:

תבחינים	רמת ביצוע	היגדים להערכה
פירוט התכנים והמיומנויות	- באופן בסיסי/מצומצם/חלקי/מלא (כולל טווח המספרים)	- פעולות חיבור וחסור בתחום ה... במאוזן ובמאונך - רצף המספרים בתחום ה... - השבר כחלק מכמות - מדידות אורך במטר ובס"מ - הוכחה בנושא חפיפת משולשים (לתוכנית הלימודים והישגים נדרשים בתוך: פורטל עובדי הוראה , מרחב פדגוגי , מתמטיקה ביסודי , בחטיבת הביניים ובחטיבה העליונה)
היקף התכנים והמיומנויות	- באופן בסיסי/מצומצם/חלקי/מלא	- למדת את הנושאים... - למדת את המושגים... - למדת את התכנים...
יישום וביצוע	- באופן בסיסי/מצומצם/חלקי/מלא	- אתה פותר/ מבצע תרגילים/משימות/מטלות בנושא...
דוגמאות להיגד מתכלל ביסודי:		
<p>- אתה שולט בנושא המבנה העשרוני באופן חלקי ומבצע משימות בעזרת תיווך. עליך ללמוד המרה במבנה עשרוני.</p> <p>- אתה מבין ומבצע משימות חקר בנושא מדידות במטרים באמצעות עזרים.</p>		
דוגמאות להיגד מתכלל בעליסודי:		
<p>- אתה שולט באופן חלקי בתכנים בסיסיים בנושא הפונקציה הקווית ומבצע את המשימות השונות בעזרת תיווך.</p> <p>- אתה שולט באופן מלא במושגים בסיסיים בנושא חפיפת משולשים ומבצע משימות באופן עצמאי. עליך ללמוד לכתוב הוכחה מתמטית לחפיפת משולשים.</p>		

נספח 4: כתיבת הערכה מילולית בתחום ההתנהגותי, החברתי והרגשי

ההערכה המילולית בתחום החברתי והרגשי מתייחסת למיומנויות תוך-אישיות ובין-אישיות של התלמיד. ההערכה בתחום זה תכלול היגדים איכותניים בלבד, ללא ציונים.

להלן דוגמאות לתבחינים ולהיגדים של הערכה בתחום ההתנהגותי-רגשי-חברתי:

מיומנויות	רכיבים	היגדים להערכה
מיומנויות תוך-אישיות	זיהוי של רגשות והבחנה בהם, מודעות לקשיים וליכולות, אמונה ביכולת להתמודד ולהתקדם	<ul style="list-style-type: none"> - אתה מיטיב לבטא את רגשותיך. - אשמח אם תשתף יותר ברגשותיך. - אתה מאמין ביכולותיך להתמודד ולהתקדם. - יש לך היכולת להתמודד ולהתקדם. - יש לי אמונה ביכולתך להתמודד ולהתקדם. - אתה מזהה את רגשותיך ומשתף בהם בדרך מקובלת. - אתה משקיע זמן ומאמץ ומשפר את התמודדותך עם משימות ואתגרים. - מצאת דרכים ופעולות יעילות ומקובלות להתמודדות עם תחושת כישלון. - אתה נעזר בלוח התקשורת להבעת רגשותיך בהצלחה רבה. - חשוב שתאפשר לסובבים אותך לסייע לך יותר. - כדאי/חשוב להרחיב את הדרכים שבהן אתה מתמודד עם כעס, תסכול או רגשות שליליים. - אתה מביע את רגשותיך היטב בצירור/כתיבה/באמצעות תקשורת תומכת/חליפית. - טווח הזמן שבו אתה חוזר להתמודד ולתפקד התקצר מאוד ; המשך כך. - אתה מזהה מתי עליך לקחת פסק זמן ולבקש עזרה, המשך כך.
	הנעה עצמית ללמידה, התמודדות עם שינויים	<ul style="list-style-type: none"> - אתה מגלה סקרנות ועניין. - יש לך רצון ומוטיבציה להתקדם. - אתה מגלה גמישות לשינויים. - אתה מסתגל לשינויים. - אני מזמין אותך לחשוב על תחומים/נושאים שמעניינים אותך.

היגדים להערכה	רכיבים	מיומנויות
<ul style="list-style-type: none"> - אני מזמין אותך לראות בשינוי הזדמנות לגלות משהו/מישהו חדש. - למדת לזהות רגעים שבהם משהו מפריע לך ולהיעזר בצוות כדי להתמודד. - אתה מצליח לבטא קושי ולבקש עזרה כאשר אתה נתקל בו. - השתדל שלא להימנע מהפסקת פעילות כאשר אתה נתקל בשינוי ולהיעזר בסביבתך כדי להתמודד. - אתה מביע נכונות להתנסות בדברים חדשים. - סימנת לעצמך מטרות ויעדים למחצית זאת והצלחת לממשם. - אתה מזהה את היתרונות להשקעתך בלמידה ופועל עבורם. 		
<ul style="list-style-type: none"> - אתה מיטיב להבין/לראות את האחר. - אני מאמין ביכולתך להתחשב באחר. - אתה מיטיב לזהות מצבים חברתיים. - אתה מיטיב להבין מצבים חברתיים. - אני מזמין אותך להיעזר בחבר או מבוגר כדי לפרש ולהבין מצבים חברתיים. - אתה מגלה רגישות ומודעות לשונים ממך. - אני מזמין אותך לחשוב יחד על דרכים לגלות רגישות לאחר. - אתה שם לב כשאחד מחבריך לכיתה עצוב/כועס/שמח. - אתה מקבל החלטות מיטביות בד בבד עם בחינת האפשרויות השונות. - אתה נעזר בחברים ומבוגרים כדי להחליט כיצד להתנהג בסיטואציה חברתית; המשך כך 	<p>הבנת האחר, זיהוי והבנה של מצבים חברתיים, רגישות ומודעות לשונות</p>	<p>מיומנויות בין אישיות</p>
<ul style="list-style-type: none"> - אתה מרבה ליזום ולקחת חלק בפעילויות. - אני מזמין אותך להשתתף בפעילויות. - אני מזמין אותך לחשוב יחד מה יעזור לך לקחת חלק בפעילויות. - אתה מגלה יחס מכבד לזולת. - אני מאמין ביכולתך לגלות יחס מכבד לחבריך. - אתה מיטיב לעבוד בשיתוף פעולה. - אני מאמין ביכולתך לתרום לעבודת צוות. 	<p>יוזמה ולקחת חלק בפעילויות, עזרה לחברים, גילוי יחס מכבד לזולת, עבודה בצוות, הקשבה לאחר, פתרון בעיות חברתיות באופן מכבד</p>	

היגדים להערכה	רכיבים	מיומנויות
<ul style="list-style-type: none"> - אתה מיטיב לפתור בעיות באופן מכבד. - אני מאמין ביכולתך לפתור בעיות באופן מכבד. - אני מזמין אותך לחשוב יחד על פתרון בעיות באופן מכבד. - אתה מגלה סובלנות לדעות שונות המועלות בדיון הכיתתי. - אתה מגלה יחס מכבד כלפי חבריך לכיתה. - כשחברך לכיתה מרגיש עצב/כעס... אתה מתעניין בשלומו ומביע דאגה. - עליך לגלות יותר כבוד כלפי חבריך לכיתה. - אתה מודע לתהליכי חשיבה קבוצתיים. - אתה מגלה סבלנות/איפוק במהלך דיונים בכיתה. - השתתפותך הפעילה במהלך הדיונים במליאה ובקבוצה, תורמת ומעשירה את ילדי/חברי הכיתה. - עליך לעשות מאמצים ולהיעזר בצוות ובחבריך כדי לקחת חלק בפעילויות בקבוצה. - אתה עובד בשיתוף פעולה עם חברי הכיתה ויוזם רעיונות מקוריים. - אתה מגלה יוזמה ומעלה רעיונות מקורים. - אתה מצליח להתמודד עם מצבים חברתיים שמעוררים תסכול עם תיווך/בלי תיווך. 		
<ul style="list-style-type: none"> - אתה מגלה יחס מכבד לשונה. - אני מאמין ביכולתך לכבד את השונה ממך. - אתה מגלה פתיחות וסקרנות לשונה ממך. - אני מזמין אותך להתעניין/להכיר את השונה ממך. - אתה מתייחס בכבוד לרגשות/מחשבות/דעות שהביעו אחרים. - אתה מתחשב בצרכים וברגשות של ילדי הכיתה. - אתה מכיר את שמות חבריך לכיתה. - אתה מברך לשלום את חבריך לכיתה. - אתה מכיר את תחביביהם של חבריך לכיתה. - עליך לגלות יותר סבלנות כלפי חבריך לכיתה. - עליך להיות קשוב יותר לרצונותיהם של אחרים בכיתה. - אתה קשוב לצורכיהם של חבריך לכיתה. - אתה מגלה סובלנות לדעות שונות המועלות בשיח הכיתתי. 	<p>כבוד לשונות, גילוי פתיחות, סקרנות ואמפתיה לשונה</p>	

היגדים להערכה	רכיבים	מיומנויות
<ul style="list-style-type: none"> - אתה מגלה התחשבות בצרכים וברגשות של הסובבים אותך. - יחסך לסובבים אותך מעיד על רגישות והתחשבות ברגשות האחר. - אתה חברותי ומצליח ליצור קשרים חברתיים עם תיווך/בלי תיווך. - אתה קשוב ומכבד את צורכי חבריך. 		

נספח 5: כתיבת הערכה מילולית בתחום התלמידאות

ההערכה המילולית בתחום התלמידאות נוגעת במיומנויות של הכוונה עצמית: ניהול עצמי של הלמידה, הנעה ללמידה והרגלי עבודה. ההערכה בתחום זה היא של רמת הביצוע בכל אחד מרכיבי התלמידאות, באמצעות היגדים מילוליים וללא ציונים.

להלן דוגמאות לתבחינים ולהיגדים של הערכה בתחום התלמידאות:

רכיבים	רמת ביצוע	היגדים להערכה
ניהול עצמי של הלמידה	באופן בסיסי/באופן חלקי/באופן מלא	אתה... - מתכנן את זמן הלמידה - מתכנן את שלבי המשימה - משתמש במידע לקבלת החלטות
הרגלי עבודה	באופן בסיסי/באופן חלקי/באופן מלא	אתה... - מבצע משימות באופן עצמאי/בעזרת תיווך - מבצע משימות בזמן - משתף פעולה במשימות קבוצתיות - מצויד בחומרי הלמידה ועזרי הלמידה
הניעה (מוטיבציה)	באופן בסיסי/באופן חלקי/באופן מלא	אתה... - מגלה עניין, סקרנות, יוזמה - משתתף באופן פעיל בשיעורים ובפעילויות - מגלה אחריות ללמידה

להרחבה

- הנחיות למתן ציונים ולמשוב על ציונים במבחנים פנימיים מתוך [חוזר מנכ"ל עו/9\(ב\) - מבחנים פנימיים כחלק מההערכה על פני הרצף החינוכי](#).
- [כתיבת תעודות](#), פורטל עובדי הוראה – פרקטיקות להוראה איכותית, משרד החינוך
- [מיומנויות דמות הבוגר במערכת החינוך 2030](#), מזכירות פדגוגית, משרד החינוך
- עקרונות ההערכה הנובעים מתפיסת הלמידה המשמעותית, [אבני דרך ללמידה משמעותית](#), משרד החינוך, תשע"ד).
- [תכנון הוראה איכותית ולמידה משמעותית לתלמידים עם צרכים מיוחדים, פרק "תהליכי הערכה"](#), אגף א' חינוך מיוחד